

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ІНСТИТУЦІЙ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ В УМОВАХ ВОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF PREPAREDNESS OF FUTURE OFFICERS OF INSTITUTIONS OF THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE TO THE PERFORMANCE OF SERVICE AND COMBAT TASKS IN THE CONDITIONS OF THE AQUATIC ENVIRONMENT

УДК 355.233.2:797.2(076)
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/33-1.13>

Климович В.Б.,
канд. наук з фіз. виховання і спорту,
викладач кафедри фізичного
виховання, спеціальної фізичної
підготовки і спорту
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Бурхайло В.А.,
викладач кафедри тактичної
та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 2
Харківського національного
університету внутрішніх справ

Березяк К.М.,
викладач кафедри практичної
психології та педагогіки
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності

Кузнецов М.В.,
канд. наук з фіз. виховання і спорту,
старший викладач кафедри фізичного
виховання, спеціальної фізичної
підготовки і спорту
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Людюк Т.В.,
канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доцент,
доцент кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Національної академії
сухопутних військ імені гетьмана
Петра Сагайдачного,
доцент кафедри фізичного виховання
Національного університету
«Львівська політехніка»

Стаття присвячена актуальним питанням формування необхідного рівня розвитку прикладних професійних компетентностей у майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України, що забезпечує ефективне та надійне виконання ними та їх підлеглими завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах службово-бойової діяльності). Головною метою роботи є визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища. Незважаючи на значну кількість робіт з вибраного нами напрямку дослідження, питанням формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища присвячено недостатньо теоретичних та емпіричних досліджень, що потребує подальших наукових пошуків для формування остаточних суджень щодо цієї важливої для науки та практики спеціальної фізичної підготовки проблеми. Методами дослідження є аналіз і синтез, аксіоматичні, історичні й логічні, методи ідеалізації, сходження від конкретного, формалізації, власний досвід участі в бойових діях. Відповідно до результатів теоретичного дослідження нами визначено критерії та властиві їм показники, такі як мотиваційний (прояв інтересу та зацікавленість, ціннісна орієнтація, мотивація до самовдосконалення тощо), змістовий (професійна свідомість, сформованість прикладних навичок та спеціальних умінь тощо), аналітико-оцінний (здаатність до самоаналізу, а також до прийняття виважених рішень, здаатність до виконання функціональних обов'язків тощо), а також рівні, відповідно до відомчих нормативно-правових документів («відмінний», «добрий», «задовільний», «незадовільний»), сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ (на прикладі курсантів старших курсів командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України) до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в інших умовах службово-бойової діяльності). Напрямами подальшої наукової розвідки передбачають конструювання педагогічної моделі формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища.

Ключові слова: водне середовище, готовність, екстремальні умови, критерії, май-

бутні офіцери, показники, професійна підготовка, рівні, спеціальна фізична підготовка, освітній процес, фізична підготовка.

The article is devoted to topical issues of formation of the necessary level of development of applied professional competencies in future officers of Security and Defense Sector of Ukraine, which ensures effective and reliable performance of tasks and their subordinates in extreme water conditions (different conditions of service and combat). The main purpose of the work is to determine the criteria, indicators and levels of readiness of future officers of the institutions of the security and defense sector of Ukraine (SDSU) to perform the tasks assigned to them in extreme conditions of the aquatic environment. Despite the significant amount of work on our chosen area of research, the question of forming the readiness of future officers of SDSU institutions to perform assigned tasks in extreme conditions of the aquatic environment is insufficient theoretical and empirical research, which requires further research to form final judgments about this important science and practices of special physical training of the problem. Research methods: analysis and synthesis, axiomatic, historical and logical, idealizations, ascent from the concrete, formalizations, own experience of participation in hostilities, etc. According to the results of the theoretical study, we have defined the criteria and their inherent indicators: motivational (expression of interest and interest, value orientation, motivation for self-improvement, etc.), semantic (professional consciousness, formation of applied skills and special skills, etc.), analytical and evaluative (ability to self-analysis, as well as to make informed decisions, ability to perform functional duties, etc.), as well as levels in accordance with departmental legal documents "excellent", "good", "satisfactory", "unsatisfactory" formation of readiness of future officers of SDSU institutions (on the example of senior cadets of the command and staff faculty of the National Academy of the National Guard of Ukraine) to perform tasks on purpose in extreme conditions of the aquatic environment (other conditions of service and combat activities). Areas of further scientific research include the construction of a pedagogical model for the formation of the readiness of future officers of SDSU institutions to perform assigned tasks in extreme conditions of the aquatic environment. **Key words:** aquatic environment, readiness, extreme conditions, criteria, future officers, indicators, professional training, levels, special physical training, educational process, physical training.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сьогодні підготовка майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України командного напрямку підготовки зі сформованими руховими навичками, необхідними для виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища, є вузькоспрямованою і передбачає навчання курсантів вищих військових начальних закладів окремим способом спортивного плавання та не враховує всього спектру можливого виконання ними службово-бойових завдань. Варто зауважити, що у складних умовах військово-професійної діяльності оволодіння майбутніми офіцерами (військовослужбовцями та правоохоронцями різних категорій) інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) окремими навичками спортивних способів плавання не може забезпечити стійке та ефективне виконання ними та їх підлеглими завдань за призначенням в умовах водного середовища.

З огляду на вищевикладене сьогодні актуальним є пошук сучасних форм та методів, а також педагогічних технологій (моделей), які сприяють формуванню необхідного рівня розвитку прикладних професійних компетентностей у майбутніх офіцерів інституцій СБОУ, що забезпечує ефективно та надійне виконання ними та їх підлеглими завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (та в інших умовах службово-бойової діяльності).

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи й дослідно-конструкторських робіт кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного та кафедри фізичної підготовки і спорту Національної академії Національної гвардії України (2019, 2020 рр.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Актуальні питання формування готовності майбутніх офіцерів (військовослужбовців та правоохоронців) інституцій сектору безпеки і оборони провідних країн світу (перший етап дослідження, березень-квітень 2020 р.) до виконання завдань за призначенням в умовах водного середовища в системі їх професійної освіти висвітлені у наукових працях А. Мельникова, В. Шинкарука, В. Волошина [1], А. Одерова, В. Климовича, Р. Підлетейчука, В. Добровольського, М. Корчагіна [2], О. Понімасова [3] та інших фахівців зазначеного напрямку (В. Гавроника, В. Пашути, А. Строка, К. Тіханова, Є. Толочка).

Цікавими за своїм змістом та науковим підходом є роботи таких учених і практиків, як І. Ковальчук [4], М. Саморок, В. Халеп, Н. Височіна, О. Хацаюк, Р. Іванішин [5], О. Єлісеєва, В. Жуков, В. Клименко, Ю. Бережний [6], а також інших фахівців зазначеного напрямку наукової розвідки

(праці О. Богданюка, В. Георгієва, Ю. Лісніченка, А. Турчинова, В. Ягупова), у яких розкриваються актуальні питання формування прикладних професійних компетентностей у майбутніх офіцерів інституцій СБОУ з акцентованим використанням засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки.

Теоретико-методичні положення та практичні рекомендації, викладені у наукових працях зазначених учених і практиків, є актуальними для їх практичного впровадження у систему спеціальної фізичної підготовки (освітній процес) майбутніх офіцерів інституцій СБОУ на сучасному етапі реформування «силових структур» України до стандартів НАТО.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Моніторинг спеціальної науково-методичної літератури та інтернет-джерел у вибраному напрямі наукової розвідки дав змогу членам науково-дослідної групи (В. Климович, В. Шемчук, О. Хацаюк, В. Бурхайло, К. Березяк, М. Кузнецов, Т. Людовик) визначити такі суперечності:

- між достатнім рівнем теоретичних знань майбутніх офіцерів СБОУ щодо організації практичних занять із військово-прикладного плавання та недостатнім рівнем сформованості професійних компетентностей (навичок військово-прикладного плавання), необхідних для виконання завдань в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах службово-бойової діяльності);

- між потребою розвитку та вдосконалення теоретичних знань і практичних умінь майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища з урахуванням позитивного досвіду бойових дій та відсутністю педагогічних моделей формування навичок (професійних компетентностей) військово-прикладного плавання майбутніх офіцерів інституцій СБОУ в системі їх професійної освіти.

Незважаючи на значну кількість робіт з вибраного нами напрямку дослідження, питанням формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища присвячено недостатньо теоретичних та емпіричних досліджень, що потребує подальших наукових пошуків для формування остаточних суджень щодо цієї важливої для науки та практики спеціальної фізичної підготовки проблеми.

Мета статті. Метою статті є визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища.

Для досягнення мети дослідження слід вирішити такі завдання:

– здійснити моніторинг спеціальної науково-методичної літератури щодо формування готовності майбутніх офіцерів (військовослужбовців та правоохоронців) інституцій сектору безпеки й оборони провідних країн світу до виконання завдань за призначенням в умовах водного середовища в системі їх професійної освіти;

– провести моніторинг спеціальної науково-методичної літератури щодо формування прикладних професійних компетентностей у майбутніх офіцерів інституцій СБОУ з акцентованим використанням засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки;

– здійснити аналіз науково-методичної літератури (інтернет-джерел), що розкриває особливості визначення, критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців різних спеціальностей до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Надалі (другий етап дослідження, червень-серпень 2020 р.) членами науково-дослідної групи (НДГ) здійснено моніторинг новітніх педагогічних підходів, які стосуються визначення необхідного діагностичного інструментарію. Під час теоретичного дослідження були використані такі методи, як аналіз і синтез, аксіоматичні, історичні й логічні, методи ідеалізації, сходження від конкретного, формалізації, власний досвід участі в бойових діях.

Система міжнародних стандартів “ISO” [7] визначає критерій як «міру відображення цілісності властивості об’єкта, що забезпечує його існування; методологічний інструментарій управління якістю освіти; ідеал, що відображає вищий, довершений рівень досліджуваного явища». Показник є мірилом критерія, що робить його доступним для спостереження, фіксування та обліку.

Педагогічна наука під сутнісною характеристикою критерія визначає об’єктивну ознаку, відповідно до якої здійснюється порівняльний аналіз (оцінка) досліджуваного процесу, а також ступеня його розвитку у досліджуваних індивідів різних категорій, чи сукупність таких якостей явища, що відображають його сутнісні характеристики, тому підлягають оцінюванню.

Питанням визначення відповідних критеріїв присвячені наукові праці М. Карпа, О. Новікова, Д. Новікова, О. Піфка, А. Пруса, М. Ростока, Л. Спенсера та інших учених і практиків. Враховуючи наукові підходи вищезазначених учених до визначення сутності критерія, вважаємо, що його характеристика залежить від об’єкта дослідження, а аналіз (моніторинг) доцільно розглядати як прикладний науково-методичний інструментарій управління якістю освітнього процесу, який забезпечує розвиток основних напрямів професійної (фахової) підготовки і є базою для оцінювання відповідного рівня освітніх досягнень майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань

за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в інших умовах службово-бойової діяльності).

Підсумовуючи вищезазначене, доходимо висновку, що критерій сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища – це еталон для визначення та оцінювання дійсного його стану, який являє собою сукупність ознак для висновку про ступінь відповідності фактичного рівня сформованості зазначеної вище готовності встановленим вимогам (відповідно до нормативно-правової бази представників інституцій СБОУ). Варто також зауважити, що відповідно до результатів моніторингу спеціальної науково-методичної літератури (інтернет-ресурсів) у вибраному напрямі дослідження та особливостей відокремлених компонентів професійних компетентностей майбутніх фахівців (офіцерів) можна виділити рівнозначні для майбутніх офіцерів інституцій СБОУ критерії оцінювання, а саме мотиваційний, змістовий, аналітико-оцінний. Вищезазначене збігається з науковими поглядами провідних учених і практиків, зокрема Н. Височіної, В. Климовича, Р. Любчича, А. Одерова, Я. Павлова, О. Хацаюка, А. Чуха, В. Шемчука. Варто також зауважити, що кожен критерій потребує відповідного оцінювання за низкою показників (О. Діденко, Н. Петренко, В. Шахов).

Підсумовуючи результати численних досліджень у вибраному напрямі наукової розвідки, вважаємо, що зміст критерія за своїм обсягом є більш ширшим, ніж зміст показника, а показник є складовою частиною критерія, тому ступінь прояву, якісна сформованість, визначеність критерія виражаються відповідними кількісними показниками. Важливим є той факт, що показники відіграють вагомий роль у діагностуванні, тому показник є свідченням, доказом, ознакою та ефективним засобом (інструментом) оцінки досягнень різних процесів та явищ, які підлягають різним дослідженням.

У подальшому, відповідно до плану теоретичного дослідження, а також з урахуванням результатів аналізу спеціальної науково-методичної літератури [8] (нормативно-правових документів [9; 10]), які визначають вимоги до майбутніх офіцерів (на прикладі курсантів старших курсів командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України) щодо їх готовності до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД), членами НДГ проведено визначення основних показників вище зазначених критеріїв [11].

Враховуючи вищезазначене, ми розробили предметну таблицю (табл. 1), яка розкриває змістову частину критеріїв та показників у вибраному

напрямі дослідження. Використання в системі професійної освіти майбутніх офіцерів інституцій СБОУ зазначених у табл. 1 критеріїв, а також відповідних форм, методик та технологій сприятиме стійкому формуванню військово-прикладних навичок (професійних компетентностей), необхідних для виконання ними завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД).

Надалі для досягнення головної мети дослідження у вибраному напрямі наукової розвідки членами НДГ планується використання таких форм фізичної підготовки, як навчальні заняття, ранкова фізична зарядка, спортивно-масова робота, попутне фізичне тренування, індивідуальне фізичне тренування. Крім цього, під час майбутнього емпіричного дослідження нами планується використання сучасних методик діагностики рівня та ступеня фізичної та спеціальної фізичної підготовленості [9; 10], а також прикладних функціональних комплексів. Задля досягнення необхідного рівня спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до дій у зазначених вище умовах членами НДГ планується використання низки методів, зокрема рівномірного, інтервального, сенсорного, повторного, змагального, контрольного, змінного, колового.

Таким чином, для будь-якого критерія характерна наявність показників, які відображають

найбільш важливі та інформативні властивості об'єкта, які забезпечують його існування.

У подальшому нами було здійснено якісну характеристику рівня фізичної та спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (різних умовах СБД). Варто зауважити, що застосування вищезазначених рівнів у системі фізичної та спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів НГУ регламентовано відповідними відомчими нормативно-правовими документами [8; 10].

Наступний блок дослідження був спрямований на визначення ефективних підходів. Враховуючи результати аналізу спеціальної науково-методичної літератури [3; 5; 11], члени НДГ встановили, що найбільш ефективними підходами до досягнення головної мети дослідження у вибраному напрямі наукового пошуку задля конструювання майбутньої педагогічної моделі формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД) є системний, структурний, комплексний, діяльнісний, особистісно-орієнтований підходи.

Крім цього, враховуючи результати аналітико-статистичного аналізу спеціальної науково-методичної літератури, члени НДГ встановили, що сьогодні у дидактиці вищої школи сформульовані

Таблиця 1

Критерії, показники сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища

Критерій	Показники
Мотиваційний	Прояв інтересу до військово-професійної (правоохоронної) діяльності та бажання її реалізовувати в освітньому процесі (системі професійної освіти); ціннісна орієнтація на майбутню військово-професійну (правоохоронну) діяльність; мотивація до професійного розвитку та фізичного самовдосконалення; формування військово-прикладних навичок (прикладних професійних компетентностей), необхідних для виконання завдань за призначенням на офіцерських посадах в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД).
Змістовий	Професійна свідомість, військово-професійні (спеціальні) знання; формування спеціальних умінь та навичок (діагностичних, проєктувальних, конструктивних, організаційних тощо), навичок та практичних умінь реалізації здобутих знань у напрямі всебічного забезпечення виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД); професійно важливі якості індивіда та формування мотиву, який виникає з потреби індивіда й закінчується його спонуканням до якісного, ефективного та надійного виконання поставлених завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД).
Аналітико-оцінний	Здатність до самоаналізу, уміння здійснювати самооцінювання та саморегуляцію під час виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД), саморозвиток та самовдосконалення у різних умовах службово-бойової діяльності; здатність до прийняття виважених (правильних, надійних та безпечних) рішень в екстремальних умовах водного середовища (в різних умовах СБД), готовність до конструктивного діалогу з підлеглими, готовність до самопожертвування, уміння контролювати власний психофізичний стан та підлеглого особового складу, стабільність психіки, службова надійність; здатність виконувати функціональні обов'язки на офіцерських посадах у різних екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

специфічні дидактичні принципи, які відображають закономірні особливості освітнього процесу майбутніх фахівців різних напрямів підготовки, а саме забезпечення єдності наукової та освітньої діяльності, професійної спрямованості та мобільності. Зазначене доцільно адаптувати під систему професійної підготовки представників інституцій СБОУ та впровадити в освітній процес майбутніх офіцерів.

Таким чином, у результаті теоретичного дослідження членами НДГ визначені критерії, показники та охарактеризовані рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ (на прикладі курсантів старших курсів командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України) до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища.

Висновки. Відповідно до результатів теоретичного дослідження ми визначили критерії та властиві їм показники, такі як мотиваційний (прояв інтересу та зацікавленість, ціннісна орієнтація, мотивація до самовдосконалення тощо), змістовий (професійна свідомість, сформованість прикладних навичок та спеціальних умінь тощо), аналітико-оцінний (здатність до самоаналізу, прийняття виважених рішень, здатність до виконання функціональних обов'язків тощо), а також рівні відповідно до відомчих нормативно-правових документів [8; 10] («відмінний», «добрий», «задовільний», «незадовільний») сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ (інших інституцій СБОУ) до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища (в інших умовах СБД).

Результати дослідження впроваджені у практику спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів НГУ. Напрями подальшої наукової розвідки передбачають конструювання педагогічної моделі формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах водного середовища.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мельников А., Шинкарук В., Волошин В. Прикладне плавання в системі навчання курсантів. *Збір-*

ник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. 2016. № 3 (5). С. 130–138.

2. Одеров А., Климович В., Підлетейчук Р., Добровольський В., Корчагін М. Особливості організації та змістове наповнення систем фізичної підготовки у Збройних Силах держав-членів НАТО та України. *Український журнал медицини, біології та спорту.* 2020. № 2 (24). С. 271–282.

3. Понимасов О. Дидактические основы полифункционального обучения прикладному плаванию : автореф. дисс. ... докт. пед. наук. Санкт-Петербург, 2020. 46 с.

4. Ковальчук І. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих військових навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук. Житомир, 2018. 142 с.

5. Саморок М., Халеп В., Височіна Н., Хацаюк О., Іванішин Р. Формування професійних компетентностей у правоохоронців МВС України підрозділів спеціального призначення до дій у гірських умовах. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2020. Вип. 71 (Т. 2). С. 208–216.

6. Хацаюк О., Єлісєєва О., Жуков В., Клименко В., Бережний Ю. Модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-оперативної діяльності. *Інноваційна педагогіка.* 2020. Вип. 29 (Т. 2). С. 174–178.

7. International Organization for Standardization ISO Central Secretariat (ISO). Vernier, Geneva, Switzerland, 2021. URL: <https://www.iso.org/home.html>.

8. Хацаюк О. Спеціальна фізична підготовка : робоча програма навчальної дисципліни. Харків : НАНГУ, 2018. 23 с.

9. Нормативи з бойової та спеціальної підготовки військових частин (підрозділів) НГУ (Наказ КНГУ від 14 березня 2016 р. № 151) : збірник нормативів. Київ : ГУНГУ, 2016. 12 с.

10. Інструкція з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України (Наказ МВСУ від 13 жовтня 2014 р. № 1067). Київ : ГУНГУ, 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1375-14#Text>.

11. Хацаюк О., Воронін А., Кравченко О. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до виконання завдань за призначенням. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2020. Вип. 27 (Т. 5). С. 168–176.